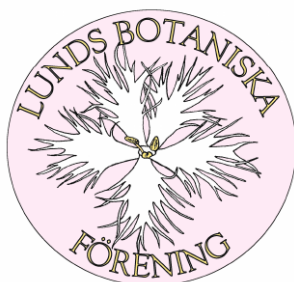

2014-06-26

Till
Länsstyrelsen i Skåne Län
205 15 MALMÖ

Ang. Åtgärdsprogram för sandstäpp, 2014-2019, inkl. arterna tofsäxing, sandnejlika och sandvedel.

Lunds Botaniska förening har tagit del av remisshandlingarna och vill härmed framföra nedanstående synpunkter.

Det är med stor tillfredställelse vi ser att ett förslag till åtgärdsprogram för sandstäpp upprättats. Med sin rika och mycket värdefulla flora är det ur skånsk synvinkel särskilt viktigt att denna unika vegetationstyp bevaras och gynnas.

Arealen sandstäpp är enligt vår uppfattning överskattad. Olsson K-A uppskattade den till ca 50 hektar i början av 1990-talet och Tyler T den till 25-30 hektar i början av 2000-talet. Sedan dess torde arealen ha minskat ytterligare, varför den uppskattade arealen i åtgärdsprogrammet på ca 80 hektar i Skåne förefaller helt orimlig. Än orimligare tycks en uppskattad areal på 30 hektar på Öland vara. Är dessa arealer rimliga måste begreppet sandstäpp tolkas i en mycket vid bemärkelse. Referensen Wenche 2014 tycks saknas i referensförteckningen liksom referens till *Floran i Skåne, Arterna och deras utbredning* där kartorna i åtgärdsprogrammet är hämtade från.

I åtgärdsprogrammet tycker vi oss ana att en åtgärd som transplantation av vegetation är tveksam. I själva verket anser vi att detta är det enda som återstår när de naturvårdande myndigheterna saknar möjligheter att skydda de biotoper och arter som omfattas av EU:s habitatsdirektiv mot exploatering. En ansenlig areal sandstäpp flyttades 2004 från den s.k. bowlinghall-tomten invid Statoil i Åhus till en sandtäkt på Åhus golfbanas västra bana. Denna transplantation, som gjordes efter privat initiativ, har utfallit på ett mycket positivt sätt. Här har ett fint stäppsamhälle med arter som sandnejlika, sandsvingel, tofsäxing, trubbstarr, solvända, flentimotej och grusnejlika kunnat bevaras för framtiden. Efter 10 år frodas alla dessa arter som annars skulle ha varit ovillkorligt försvunna, begrävda under meterdjupa fyllnadsmassor. Därigenom har även en viktig genresurs kunnat bevaras. Flytten skedde 2 kilometer till ett område där sandstäpp mycket väl kan ha funnits tidigare. I varje fall finns åtskilliga förekomster av sandnejlika och tofsäxing i omgivningarna. Projektet är väl dokumenterat och bör inte utgöra något problem i framtida forskning.

Det är tyvärr inte endast ”bowlinghall-tomten” som är den enda sandstäppslokalen som gått förlorad i Åhus-området genom exploatering. Täppetleden, den nya

infartsleden, utvidgade parkeringsplatser och nya villakvarter på Tället i den norra delen av Åhus är exploateringar under det senaste decenniet som minskat arealen sandstäpp och antalet lokaler för en art som sandnejlika väsentligt. En mycket viktig åtgärd för att bevara sandstämpan och dess arter är därför enligt vår uppfattning att alla exploateringar av sådana lokaler måste upphöra i framtiden. De flesta lokaler, för exempelvis sandnejlika, är väl kända och dokumenterade, uppgifter som bör vara lätta att ta del av i samhällsplaneringen.

Åtgärdsprogrammets kortsiktiga och långsiktiga mål förefaller svåra att uppnå. Att naturligt öka arealen sandstäpp och antalet individ av programmets arter tycks vara mycket svårt. Vid tåkten på golfbanan i Åhus finns en tuva av sandnejlika och en tuva av tofsäxing som lyckats sprida sig ca 1 meter från de ursprungligen transplanterade ytorna. De stora tåkterna med kalkhaltig sand 150 meter åt nordost som lämnades orörda då golfbanan anlades för 10 år sedan saknar fortfarande helt sandstämpanarter (förutom mera generella sandarter som gul fetknopp, grusviva och hedblomster). Arter som sandnejlika och tofsäxing tycks med andra ord ha en mycket begränsad spridningsförmåga. Ett flertal harvningar, grävningar och plöjningar för att gynna sandstämpanarter har genomförts i östra Skåne med ett, som det tycks, begränsat resultat. I de fall stämpanarter lyckats etablera sig förefaller det röra sig om direkt närspridning.

Det kan även påpekas att insamling av frön, uppdrivning och utplantering av plantor av sandnejlika pågår sedan 2013 i ett projekt som drivs av Biosfärsområde Kristianstad Vattenrike efter godkännande av Länsstyrelsen i Skåne, Naturvårdsverket och Jordbruksverket. Projektet har som syfte att förstärka populationer och återintroducera sandnejlika i Åhus på lokaler som förstörts genom exploateringar under senare tid. Plantor som sattes ut i fjor har tagit sig väl, växt till och blommat fint i år. Frön av sandnejlika tycks ha en god grobarhet och är lätta att driva upp till utplanteringsklara tuvor. Fröna till det aktuella projektet har samlats in från en livskraftig population i den centrala delen av Tället i Åhus.

Rent generellt tycker föreningen att förslaget till åtgärdsprogram för sandstäpp är välskriven och väl genomtänkt med mycket angelägna mål och åtgärder.

Lund den 26 juni 2014
För Lunds Botaniska förening

Åke Svensson
Ordförande
Norregatan 17
289 32 Knislinge
E-post: ake.svensson@skane.se

www.lundsbotaniska.se